

Persbericht Werkgroep Afvalsector

DEN HAAG – Om echt werk te maken van een circulaire economie moet het kabinet niet eenzijdig kiezen voor verdere lastenverzwaringen aan het einde van de afvalketen, maar voor gerichte beprijzing van grondstoffen aan de voorkant. Dat stelt de Werkgroep Afvalsector in het eindrapport dat vandaag aan het kabinet is aangeboden. De Werkgroep presenteert een pakket alternatieve maatregelen dat de circulaire economie aanjaagt, CO₂ reductie realiseert én voorziet in de vereiste begrotingsdekking van € 567 miljoen.

Het rapport is opgesteld op verzoek van het kabinet. Het biedt alternatieven voor het kabinetsvoornemen om, als dekking voor de Rijksbegroting, de afvalstoffenbelasting en de CO₂-heffing voor afvalenergiecentrales fors te verhogen. De Werkgroep waarschuwt dat deze eenzijdige focus op 'end-of-pipe' heffingen de circulaire transitie niet verder helpt en risico's met zich meebrengt voor de recyclingketen en de portemonnee van de burger.

Koerswijziging naar de voorkant van de keten

De Werkgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van afvalverwerkers, recyclers, brancheverenigingen en decentrale overheden, adviseert het kabinet om de geplande tariefsverhogingen in te ruilen voor slimme heffingen op niet-duurzame producten en primaire grondstoffen.

"Wat deze Werkgroep bindt, is de overtuiging dat circulariteit niet primair ontstaat door het duurder maken van afval, maar door het slimmer omgaan met en schaarser maken van grondstoffen," zegt onafhankelijk voorzitter Gertjan Lankhorst. "Als we echt werk willen maken van een circulaire economie, moeten prikkels zo vroeg mogelijk in de keten worden gezet – bij ontwerp, productie en import. Daar ligt de sleutel om afvalstromen te verminderen en kwaliteit van grondstoffen te verhogen."

Circulariteit als leidend principe

Het gepresenteerde pakket verlegt de verantwoordelijkheid naar de voorkant van de keten en draagt direct bij aan grondstoffenbehoud en CO₂-reductie. De Werkgroep stelt onder meer voor:

- Gerichte beprijzing van verpakkingen: Deze maatregelen ontmoedigen het gebruik van eenmalige en slecht recyclebare verpakkingen en stimuleren circulair ontwerp, het gebruik van recyclelaat en reduceren zwerfafval.
- Batterijen en kritieke materialen in de keten houden: Een heffing gekoppeld aan de inzamelprestatie creëert een financiële prikkel om batterijen terug te halen. Dit is essentieel voor het behoud van kritieke grondstoffen en het voorkomen van afvalbranden en milieuschade in de afvalketen.
- Beprijzen van primaire en fossiele grondstoffen: Heffingen op primaire oppervlaktedelfstoffen zoals zand, grind en klei, evenals op turf. Deze maatregelen maken secundaire en circulaire alternatieven economisch aantrekkelijker en dragen bij aan het beperken van milieuschade door primaire winning.

- Stimuleren van circulaire landbouw: Een heffing op (stikstof)kunstmest, gericht op het verminderen van fossiele input en het bevorderen van het gebruik van circulaire meststoffen.

De Werkgroep toont aan dat dit pakket op termijn ruim voldoende opbrengst genereert om de begrotingsopgave van het kabinet in te vullen. Hiermee wordt voorkomen dat de rekening eenzijdig bij de afvalsector komt te liggen. In plaats daarvan wordt het principe 'de vervuiler betaalt' hersteld: de verantwoordelijkheid komt daar waar de meeste invloed is, namelijk bij de producent die invloed heeft op het ontwerp en de materiaalkeuze.

Oproep aan politiek

De sector biedt dit rapport aan als een constructieve handreiking. De Werkgroep roept het kabinet op om deze alternatieven serieus te wegen bij de besluitvorming rondom de Voorjaarsnota en de juridische en uitvoeringstechnische uitwerking voortvarend ter hand te nemen. Alleen door te sturen op de bron kan Nederland zijn ambities op het gebied van klimaat en grondstoffen waarmaken.

Over de Werkgroep Afvalsector: De Werkgroep is ingesteld in opdracht van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, de minister van Klimaat en Groene Groei en de staatssecretaris van Financiën. De groep wordt onafhankelijk voorgezeten door Gertjan Lankhorst en bestaat uit vertegenwoordigers van publieke en private afvalverwerkers, recyclers, inzamelaars en gemeenten.